

Program realizacji Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego

**Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi
i Specjalnymi w Sosnowcu**

**Koordynator
Katarzyna Adamska**

Wstęp

Wybór edukacyjno-zawodowy jest ciągłym procesem, poprzez który jednostka rozwija swoje zdolności i zdobywa narzędzia pozwalające jej na zwiększenie świadomości oraz krytycyzmu wobec otaczającej ją rzeczywistości. Jest to proces obejmujący zbieranie i wykorzystanie doświadczeń z całego życia, w dynamiczny sposób reagując na rzeczywistość, która, choć czasem staje się coraz bardziej złożona, jednocześnie staje się bardziej zrozumiała. Działanie to angażuje wiedzę, zdolności, osobowość, a także motywację, oczekiwania związane z przyszłością oraz wyniki w nauce.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) odgrywa kluczową rolę w modernizacji systemu edukacji, w tym edukacji przedszkolnej i zawodowej. WSDZ umożliwia uczniom oraz przedszkolakom zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do odnalezienia swojego miejsca na drodze kariery zawodowej, poznania siebie i swoich predyspozycji zawodowych oraz zaplanowania własnej ścieżki zawodowej. System doradztwa ma również za zadanie wspierać proces aktywnego poszukiwania pracy oraz rozwijać umiejętności radzenia sobie ze zmianami poprzez rozwijanie zdolności adaptacyjnych i umiejętności wychodzenia naprzeciw nowym sytuacjom i wyzwaniom. Światowe standardy gwarantują uczniom i przedszkolakom dostępność i powszechność usług doradczych na terenie szkoły i przedszkola.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego w szkole i przedszkolu zapewnia realizację jednolitej koncepcji preorientacji zawodowej, umożliwiając uczniom i przedszkolakom uzyskanie dostępu do systemowego wsparcia w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego. Program wspiera także rodziców, wzbogaca ofertę szkoły i przedszkola, promuje je w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz zapewnia przejrzystość i ciągłość działań. Działania te są zaplanowane w cyklu kształcenia, dostosowane do wieku, potrzeb i możliwości uczniów i przedszkolaków.

Program zawiera cele i treści zmierzające do przygotowania uczniów do podjęcia decyzji o kontynuowaniu nauki w szkole ponadpodstawowej i wyboru typu szkoły oraz kierunku dalszej edukacji. Pomaga uczniom poznać własne zdolności, mocne strony, umiejętności i predyspozycje, przekazuje wiedzę o zawodach, możliwych ścieżkach kształcenia oraz aktualnej sytuacji na rynku pracy. Program uwzględnia współpracę z rodzicami, angażując ich w proces podejmowania decyzji przez uczniów i przedszkolaków. Wiedza i umiejętności zdobyte podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego ułatwiają uczniom planowanie kariery i dokonywanie świadomych wyborów edukacyjno-zawodowych.

PODSTAWY PRAWNE DOTYCZĄCE REALIZACJI DORADZTWA EDUKACYJNO-ZAWODOWEGO W SZKOLE

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, 1078, 1287, 1680 i 1681)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1798)

Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r., poz. 1082.) oraz Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2018 r. poz 1657)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2019 r. poz. 325)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. 2019 r. poz. 639)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 lutego 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2019 r. poz. 323)

PODSTAWOWE POJĘCIA

Działania związane z doradztwem zawodowym – ogół zaplanowanych i systematycznych działań podejmowanych przez przedszkole, szkołę lub placówkę, których celem jest przygotowanie i wspieranie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych. Działania te obejmują m.in. zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, działania skierowane do rodziców i nauczycieli, współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Preorientacja zawodowa – ogół działań o charakterze wychowawczym, podejmowanych przez nauczycieli i rodziców, ukierunkowanych na zbliżanie dzieci w wieku przedszkolnym do środowiska pracy.

Orientacja zawodowa – ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas I –IV szkoły podstawowej pozytywnych i proaktywnych postaw wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy.

Doradztwo zawodowe – uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII –VIII szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych, a także zawodowych.

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego (WSDZ) – celowe, uporządkowane i wzajemnie powiązane działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez daną szkołę lub placówkę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System powinien określać: role i zadania doradcy w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, formy i metody pracy.

OBSZARY REALIZACJI DORADZTWA ZAWODOWEGO

1. Poznawanie Własnych Zasobów

- **Cel:** Rozwijanie samoświadomości uczniów w zakresie ich osobistych zasobów.
- **Elementy:**
 - Identyfikacja zainteresowań, zdolności i uzdolnień.
 - Analiza mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju.
 - Ocena ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych oraz stanu zdrowia.

2. Świat Zawodów i Rynek Pracy

- **Cel:** Zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów i zasadami funkcjonowania rynku pracy.
- **Elementy:**
 - Poznawanie różnych zawodów.
 - Wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy.
 - Umiejętność poruszania się po rynku pracy, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

3. Rynek Edukacyjny i Uczenie się przez Całe Życie

- **Cel:** Promowanie ciągłego kształcenia i znajomości systemu edukacyjnego.
- **Elementy:**
 - Znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się.
 - Wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia.
 - Promowanie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie Własnego Rozwoju i Podejmowanie Decyzji Edukacyjno-Zawodowych

- **Cel:** Wspieranie uczniów w świadomym planowaniu swojej ścieżki edukacyjnej i zawodowej.
- **Elementy:**
 - Planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim.
 - Podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy.
 - Korzystanie z całościowego poradnictwa kariery.

CEL GŁÓWNY DORADZTWA EDUKACYJNO-ZAWODOWEGO

1. Doradztwo zawodowe obejmuje realizację działań w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych formach wychowania przedszkolnego, jak również w szkołach. Jego celem jest wspieranie dzieci, uczniów oraz słuchaczy w procesie identyfikowania ich zainteresowań i predyspozycji zawodowych, a także przygotowanie ich do wyboru kolejnego etapu kształcenia i kariery zawodowej. Działania te mają na celu

umożliwienie uczniom i słuchaczom podejmowania świadomych decyzji dotyczących ich edukacji i przyszłej kariery zawodowej.

2. Doradztwo zawodowe jest realizowane w poniższych formach:

2.1 Preorientacja zawodowa w przedszkolu i oddziałach przedszkolnych

Preorientacja zawodowa w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych ma na celu wstępne zapoznanie dzieci z różnymi zawodami, które są najbliższe ich otoczeniu. Ponadto, preorientacja ta służy kształtowaniu pozytywnego podejścia do pracy i motywacji do działania, jak również pobudzaniu i rozwijaniu ich zainteresowań oraz uzdolnień.

2.2 Orientacja zawodowa w klasach I-VI szkoły podstawowej

Orientacja zawodowa w klasach I-VI szkoły podstawowej obejmuje działania dydaktyczno-wychowawcze mające na celu kształtowanie pozytywnych i proaktywnych postaw uczniów wobec pracy i edukacji. W ramach tych działań uczniowie poznają i rozwijają swoje zasoby, zdobywają wiedzę na temat różnych zawodów i rynku pracy oraz identyfikują i rozwijają swoje zainteresowania i uzdolnienia. Orientacja zawodowa realizowana jest podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych, godzin wychowawczych oraz w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

2.3 Doradztwo zawodowe w klasach VII-VIII szkoły podstawowej

Doradztwo zawodowe w klasach VII-VIII szkoły podstawowej oraz w szkołach ponadpodstawowych to zorganizowane i zaplanowane działania wspierające uczniów w świadomym i samodzielnym podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych. Działania te mają na celu ułatwienie uczniom wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, uwzględniając ich zainteresowania, uzdolnienia, predyspozycje zawodowe oraz wiedzę na temat systemu edukacji i rynku pracy.

Doradztwo zawodowe realizowane jest w następujący sposób:

1. **W klasach VII-VIII** poprzez zajęcia doradztwa zawodowego, obejmujące 10 godzin dydaktycznych w ciągu roku szkolnego. W klasach ponadpodstawowych realizowane jest również 10 godzin w cyklu kształcenia.
2. **W ramach zajęć z pomocy psychologiczno-pedagogicznej** wspierających uczniów w procesie wyboru ścieżki zawodowej.
3. **Na zajęciach przedmiotowych** integrując treści związane z doradztwem zawodowym w program nauczania.
4. **Na lekcjach z wychowawcą**, gdzie podejmowane są tematy związane z planowaniem kariery i rozwojem osobistym.

Powyższe formy realizacji doradztwa zawodowego stanowią podstawę do opracowania spójnego programu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego na dany rok szkolny.

CEL SZCZEGÓŁOWY DORADZTWA EDUKACYJNO - ZAWODOWEGO

Wychowanie przedszkolne

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – które jednocześnie wyznaczają treści programowe:

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – dziecko:

- 1.1 określa, co lubi robić;
- 1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;
- 1.3 określa, co robi dobrze;
- 1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych;
- 1.5. opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – dziecko:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i te, które wzbudziły jego zainteresowanie oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- 2.3 opisuje różne funkcje pracy wykonywanej przez człowieka na wybranych przykładach;
- 2.4 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których uczestniczy (zakupy, koncert, poczta...);
- 2.5 wskazuje związki pomiędzy zainteresowaniami a pracą zawodową na wybranym przez siebie przykładzie;
- 2.6 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – dziecko:

- 3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
- 3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – dziecko:

- 4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;
- 4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania (lub działania grupy) poprzez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
- 4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach (indywidualnie i w ramach grupy).

Warunki i sposoby realizacji programu w oddziałach przedszkolnych

- a. podczas zajęć wychowania przedszkolnego (w ramach realizacji podstawy programowej);
- b. podczas działań, które wynikają z rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a które prowadzone są przez nauczycieli i specjalistów;
- c. podczas innych działań związanych z preorientacją zawodową realizowanych w przedszkolu i poza nim.

W realizację programu preorientacji zawodowej powinno zostać włączone otoczenie społeczno-gospodarcze, w szczególności rodzice oraz przedstawiciele zakładów pracy i pracodawców, a także instytucji edukacyjnych oraz instytucji działających na rynku pracy.

Szkoła podstawowa klasy I – III

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – które jednocześnie wyznaczają treści programowe:

1. POZNANIE SIEBIE – uczeń:

- 1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- 1.2 prezentuje swoje zainteresowania na forum;
- 1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- 1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- 1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 2.3 opisuje, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka (na wybranych przykładach);
- 2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- 2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- 2.6 posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- 3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- 3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

- 4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 4.2 planuje swoje działania (lub działania grupy), wskazując na podstawowe czynności/zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Warunki i sposoby realizacji programu klasa I –III

- a. podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej (w ramach realizacji podstawy programowej);
- b. podczas:
 - zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
 - wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
- c. podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. Dzień Talentów, spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów, wycieczki zawodoznawcze do przedsiębiorstw, instytucji publicznych).

Szkoła podstawowa klasy IV – VI

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – które jednocześnie wyznaczają treści programowe:

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania, zdolności i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- 1.4 prezentuje swoje zainteresowania/uzdolnienia na forum z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- 2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady dla poszczególnych grup, opisuje różne drogi dojścia do nich oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- 2.2 opisuje, czym jest praca i jej znaczenie w życiu człowieka;
- 2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 2.4 posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- 3.1 wskazuje na różne sposoby zdobywania wiedzy (korzystając ze znanych mu przykładów) oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- 3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

- 4.1 opowiada o swoich planach edukacyjnych i zawodowych;
- 4.2 planuje swoje działania (lub działania grupy), wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio, jak i pośrednio (otoczenie) z jego osobą.

Warunki i sposoby realizacji programu klasa IV – VI

a. podczas:

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;

b. podczas innych działań doradczych realizowanych w szkole lub poza nią (np. spotkania z przedstawicielami zawodów, udział w wycieczkach zawodoznawczych w zakładach pracy). Dzięki tym wizytom uczniowie mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami zawodów/specjalności, przez co stają się otwarci i zorientowani na rynek pracy i pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości.

Szkoła podstawowa klasy VII – VIII

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – które jednocześnie wyznaczają treści programowe:

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

- 1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe)
- 1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autodiagnozy, ocen innych osób i innych źródeł;
- 1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- 1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- 1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania; ;
- 2.2 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy; z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- 2.3 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- 2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczenia pracy;
- 2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- 2.7 dokonuje autoprezentacji.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- 3.1 analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznanych własnych zasobów;
- 3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

- 4.1 planuje ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów;
- 4.2 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- 4.3 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- 4.4 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy.

Warunki i sposoby realizacji programu klasa VII – VIII

- a. podczas wynikających z ramowych planów nauczania grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego;
- b. podczas:

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
 - wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami; prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);
- c. podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. mini targi edukacyjne, projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, festiwal zawodów, udział w wizytach zawodoznawczych w zakładach pracy). Dzięki tym wizytom uczniowie mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami zawodów/specjalności, a dzięki temu stają się otwarci i zorientowani na rynek pracy oraz pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości.

Harmonogram działań

KLASA	OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ DZIAŁAŃ	TEMAT	OSOBY, INSTYTUCJE Z KTÓRYMI SZKOŁA WSPÓŁPRACUJE PRZY REALIZACJI DZIAŁAŃ	METODY I FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI
-------	---	-------	--	---------------------------------	----------------------

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z DORADZTWE M ZAWODOWYM I ICH ADRESACI

Działania związane z orientacją zawodową oraz doradztwem edukacyjno-zawodowym w szkole podstawowej są skierowane do trzech grup:

- Uczniów
- Rodziców
- Nauczycieli

Uczniowie

- **Indywidualne porady i konsultacje:** Pomoc w rozpoznawaniu własnych zasobów i planowaniu ścieżki zawodowej.
- **Zajęcia grupowe:** Tematyczne zajęcia obejmujące poznawanie własnych zasobów, rynek pracy, rynek edukacyjny oraz planowanie rozwoju.
- **Pomoc w tworzeniu portfolio:** Wsparcie w przygotowywaniu teczek z osiągnięciami i planami.
- **Elementy doradztwa na lekcjach przedmiotowych:** Integracja doradztwa zawodowego z programem nauczania.
- **Konkursy i zadania:** Aranżowanie sytuacji sprzyjających samopoznaniu, np. udział w konkursach i organizowanie imprez szkolnych.
- **Spotkania z firmami:** Organizowanie spotkań z przedstawicielami firm i instytucji rynku pracy.

- **Koła zainteresowań:** Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych zgodnie z oczekiwaniami uczniów.
- **Targi pracy i edukacyjne:** Umożliwienie udziału w wydarzeniach związanych z rynkiem pracy i edukacji.
- **Konkursy zawodowe:** Organizowanie konkursów związanych z różnymi zawodami.
- **Spotkania z absolwentami:** Prezentacje ścieżek rozwoju zawodowego przez absolwentów szkoły.
- **Materiały multimedialne:** Udostępnianie gier edukacyjnych, filmów i innych zasobów pomagających w planowaniu kariery.
- **Indywidualne Plany Działania (IPD):** Pomoc w tworzeniu indywidualnych planów rozwoju.

Wychowawcy, Nauczyciele, Specjaliści

- **Szkolenia i kursy:** Umożliwianie udziału w szkoleniach z zakresu doradztwa zawodowego.
- **Kontakty z instytucjami rynku pracy:** Inicjowanie kontaktów i organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnych.
- **Zasoby doradztwa zawodowego:** Udostępnianie materiałów i zasobów wspierających doradztwo zawodowe.
- **Wsparcie realizacji doradztwa:** Wspieranie nauczycieli w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

Rodzice

- **Konsultacje edukacyjno-zawodowe:** Prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjnych i zawodowych dzieci.
- **Informacje o targach pracy i edukacyjnych:** Informowanie rodziców o wydarzeniach związanych z rynkiem pracy i edukacji.
- **Udostępnianie informacji:** Przekazywanie informacji edukacyjnych i zawodowych poprzez stronę internetową szkoły, tablice informacyjne i e-dziennik.

REALIZATORZY DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z DORADZTWE ZAWODOWYM W SZKOLE

Dyrektor

- Odpowiada za organizację doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkole zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
- Wyznacza koordynatora doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkole.
- Zapewnia odpowiednie warunki pracy do realizacji zadań związanych z doradztwem edukacyjno-zawodowym (w tym zajęć grupowych i indywidualnych).
- Monitoruje realizację Wewnątrzszkolnego Programu Doradztwa Zawodowego (PWSDZ) w szkole.

Doradca Zawodowy

- Współpracuje z dyrektorem szkoły oraz szkolnym koordynatorem doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- Opracowuje program zajęć z zakresu doradztwa zawodowego.
- Realizuje zajęcia z doradztwa zawodowego wynikające z ramowych planów nauczania.

Wychowawcy

- Włączają do swoich programów wychowawczych zagadnienia z doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- Współpracują ze szkolnym koordynatorem doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- Mogą być członkami zespołu opracowującego PWSZ i roczne plany realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- Realizują zagadnienia z doradztwa edukacyjno-zawodowego na godzinach wychowawczych.
- Włączają się w organizację działań i wydarzeń związanych z doradztwem edukacyjno-zawodowym organizowanych przez szkołę i instytucje zewnętrzne.

Nauczyciele Przedmiotów

- Włączają treści z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego do prowadzonych zajęć dydaktycznych.
- Wspierają szkolnego koordynatora doradztwa edukacyjno-zawodowego w realizacji PWSZ.
- Mogą być członkami zespołu ds. doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- Prowadzą koła zainteresowań i zajęcia dodatkowe.
- Włączają się w organizację działań i wydarzeń związanych z doradztwem edukacyjno-zawodowym organizowanych przez szkołę i instytucje zewnętrzne.

Nauczyciele Edukacji Wczesnoszkolnej

- Prowadzą zajęcia z zakresu orientacji zawodowej, umożliwiając wychowankom samopoznanie i rozwój.
- Organizują spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, wycieczki do zakładów pracy i kącki zawodoznawcze.
- Umożliwiają uczniom przeżywanie doświadczeń wspomagających kształtowanie pasji i zainteresowań, wskazując na ich możliwe powiązania z życiem zawodowym.
- Współpracują z rodzicami jako pierwszymi doradcami swoich dzieci.
- Mogą być członkami zespołu ds. PWSZ.
- Współpracują z koordynatorem doradztwa zawodowego.

Specjaliści

- Włączają treści z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego do prowadzonych zajęć z uczniami.
- Wspierają szkolnego koordynatora doradztwa edukacyjno-zawodowego w realizacji PWSZ i mogą być członkami zespołu opracowującego PWSZ.
- Współpracują z wychowawcami klasy w realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- Włączają się w organizację działań i wydarzeń związanych z doradztwem edukacyjno-zawodowym organizowanych przez szkołę i instytucje zewnętrzne.
- Współpracują z koordynatorem doradztwa edukacyjno-zawodowego przy realizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Nauczyciel-Wychowawca w Świetlicy Szkolnej

- Realizuje założenia PWSZ w zakresie możliwym do wykonania w warunkach świetlicy.
- Organizuje w świetlicy kącki zawodoznawcze.
- Wspiera pracę koordynatora/doradcy zawodowego w organizacji i realizacji działań i wydarzeń związanych z doradztwem edukacyjno-zawodowym.
- Wskazuje uczniom specjalistów wspierających w wyborze zawodu.
- Udziela informacji uczniom o możliwościach korzystania z usług koordynatora/doradcy zawodowego.

Nauczyciel-Bibliotekarz

- Współpracuje ze szkolnym koordynatorem doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- Przygotowuje i aktualizuje biblioteczkę publikacji dotyczących doradztwa edukacyjno-zawodowego dla uczniów, rodziców i nauczycieli.
- Może być członkiem zespołu ds. doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- Włączają się w organizację działań i wydarzeń związanych z doradztwem edukacyjno-zawodowym organizowanych przez szkołę i instytucje zewnętrzne.

Inne Osoby Zatrudnione w Szkole (np. Pielęgniarka)

- Współpracują ze szkolnym koordynatorem/doradcą zawodowym w realizacji PWSZ, np. w zakresie przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania wybranego przez ucznia zawodu.

ZASOBY MATERIALNE PRZYDATNE W REALIZACJI DZIAŁAŃ Z ZAKRESU DZORADZTWA ZAWODOEGO

Zajęcia doradztwa zawodowego odbywają się w sali wyposażonej w komputer z dostępem do Internetu oraz rzutnik multimedialny. Doradca zawodowy ma także dostęp do pracowni komputerowej, aby prowadzić zajęcia grupowe dla uczniów. Gabinet doradcy zawodowego jest wyposażony w stoliki do pracy indywidualnej oraz sprzęt do prezentacji materiałów drukowanych.

W salach edukacji wczesnoszkolnej oraz świetlicy nauczyciele organizują kąciki zawodoznawcze. W tych kącikach znajdują się gry planszowe, przedmioty do zabaw naśladowczych oraz wystawki prac tematycznych, co umożliwia dzieciom poznawanie różnych zawodów poprzez zabawę i interakcję.

SIEĆ WSPÓLPRACY

Doradztwo zawodowe w szkole jest wspierane przez różne instytucje, które pełnią kluczową rolę w zapewnieniu wsparcia merytorycznego i organizacyjnego. Oto przykładowe instytucje wspierające doradztwo zawodowe w szkołach:

1. Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne (PPP):

- Diagnostowanie predyspozycji zawodowych uczniów.
- Udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu.
- Organizacja zajęć grupowych z doradztwa zawodowego.

2. Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli (ODN):

- Szkolenia dla doradców zawodowych.
- Konferencje i warsztaty z zakresu doradztwa zawodowego.
- Przygotowywanie publikacji i materiałów edukacyjnych.

3. Biblioteki Pedagogiczne:

- Udostępnianie informacji o usługach doradczych i wydarzeniach związanych z doradztwem zawodowym.
- Gromadzenie publikacji i materiałów dotyczących edukacji i zawodów.
- Współorganizacja wystaw i spotkań tematycznych.

4. Centra Kształcenia Praktycznego (CKP):

- Organizacja zajęć praktycznych dla uczniów.
- Prowadzenie kursów zawodowych i szkoleń dla nauczycieli.
- Współpraca z pracodawcami i organizacjami zawodowymi.

5. Kuratoria Oświaty:

- Ustalanie harmonogramów rekrutacji do szkół ponadpodstawowych.
- Informowanie o wolnych miejscach w szkołach.
- Organizacja Targów Edukacyjnych i wydarzeń informacyjnych.

6. Urzędy Pracy i Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej:

- Aktualizacja informacji o rynku pracy, zawodach deficytowych i nadwyżkowych.
- Informowanie o kwalifikacjach i kompetencjach poszukiwanych przez pracodawców.
- Organizacja spotkań informacyjnych i wsparcie doradcze dla uczniów.

7. Młodzieżowe Centra Kariery przy Centrum Edukacji i Pracy OHP:

- Przeprowadzanie zajęć i warsztatów przygotowujących do wyboru zawodu.
- Udostępnianie materiałów i informacji dotyczących edukacji i kariery zawodowej.
- Organizacja seminariów i konferencji edukacyjnych.

8. Zakłady Pracy/Pracodawcy:

- Udostępnianie informacji o specyfice pracy i zawodach.
- Organizowanie wizyt studyjnych dla uczniów w zakładach pracy.
- Możliwość udziału w programach stażowych i praktyk zawodowych.

Te instytucje wspierają szkoły w realizacji celów doradztwa zawodowego poprzez dostarczanie niezbędnych informacji, organizowanie szkoleń, udział w wydarzeniach edukacyjnych oraz bezpośrednie wsparcie w diagnozowaniu i kształtowaniu ścieżek zawodowych uczniów.

MONITORING I EWALUACJA WEWNĘTRZNA WSDZ.

Monitoring i ewaluacja wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego oraz rocznego planu doradztwa są kluczowe dla zapewnienia ich skuteczności. Dyrektor, we współpracy z doradcą zawodowym, ustala metodykę, zasady oraz harmonogram monitoringu i ewaluacji, obejmujące kluczowe obszary działań. Ewaluacja jest przeprowadzana regularnie - co roku lub po całym cyklu kształcenia - w formie wybranej przez szkołę. Otrzymane wyniki służą jako podstawa do koniecznych modyfikacji i doskonalenia wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.

1. Łukaszewicz, Szkolny doradca zawodowy, KOWEziU, Warszawa 2003.
2. Cele orientacji zawodowej oraz doradztwa edukacyjno-zawodowego zostały zaczerpnięte z opracowanych programów doradztwa edukacyjno-zawodowego dla szkoły, które zostały przygotowane w ramach współfinansowanego z EFS projektu „Efektywne doradztwo edukacyjno-zawodowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych” realizowanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji.
3. Wzorcowe rozwiązania organizacyjne funkcjonowania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego w szkole podstawowej. Zasoby Internetowe.
4. Definicje A. Łukaszewicz, „Szkolny doradca zawodowy”, KOWEziU 2003